

رویدادهای مهم در تاریخ امپراتوری ایران

منبع: امپراتوری ایران / مولف: دان ناردو - مترجم: مرتضی ثاقب فر / انتشارات ققنوس

(کتابی سودمند از تاریخ امپراتوری ایران، با نثری ساده و دلنشین. خوانش این اثر، قویاً توصیه می شود.)

الف (قبل از میلاد مسیح:

حدود سال ۲۰۰۰ - ۳۱۰۰

فرهنگ سومری بر دره های رودخانه ای منطقه بین النهرین حاکم می شود.

حدود سال ۱۰۰۰ - ۱۱۰۰

چادرنشینان آریایی آسیای مرکزی، نیاکان مادها و پارسیان، به سوی ایران سرازیر می شوند.

حدود سال ۸۸۵

آشوریان به سرعت بر بیش تر خاور نزدیک تسلط می یابند.

سال ۶۲۵

کیاکسار (هوخستره) دوم بر تخت ماد جلوس می کند، ارتش را گسترش می دهد و به سازماندهی مجدد آن می پردازد.

سال ۶۱۲

نیرویی مرکب از مادها و بابلیان، نینوا پایتخت آشور را تاراج می کنند و باعث سقوط امپراتوری آشور می شوند.

حدود سال ۵۹۹

کوروش دوم پارسی که بعدها لقب " بزرگ " می گیرد، به دنیا می آید.

سال ۵۵۸

کوروش دوم، پادشاه پارس می شود.

سال ۵۵۰

کوروش پس از سه سال نبرد، اکباتان، پایتخت ماد را تسخیر می کند و بر امپراتوری ماد مسلط می شود.

سال ۵۴۶

کوروش به لیدی حمله می برد و پایتختش، سارد را تصرف می کند. از این پس یونانیان شهرهای ایونیه، منطقه ی

مرزی دریای اژه، در برابر کوروش سر تسلیم فرود می آورند. این حادثه نخستین تماس مهم ایرانیان و یونانیان است.

سال ۵۳۹

ارتش کوروش، **بابل** را تسخیر می‌کند و سرزمین‌های **امپراتوری بابل** به دست ایرانیان می‌افتد.

سال ۵۲۵

کمبوجیه دوم، پسر و جانشین کوروش، **مصر** را تسخیر می‌کند.

سال ۵۲۲

در ماه مارس (اسفند) فردی شیاد، ادعا می‌کند که **بردیا**، پسر کوچک کوروش است. کمبوجیه، بردیا را قبلاً کشته بود. فرد شیاد تخت سلطنت را غضب می‌کند. کمبوجیه به زودی با وضعی مشکوک می‌میرد. در ماه سپتامبر (شهریور) گروهی از نجیب زادگان ایرانی، غاصب را به قتل می‌رسانند و **داریوش یکم** شاه می‌شود.

سال ۵۱۲

داریوش از **تنگه بفسر** عبور می‌کند و وارد اروپا می‌شود.

سال ۴۹۹ – ۴۹۸

شهرهای یونانی ایونیه با کمک ناوگان کوچک شهرهای اصلی یونان، **آتن** و **ارتريا**، سر به شورش بر می‌دارند.

سال ۴۹۰

ارتش ایران با عبور از دریای اژه، ارتريا را تسخیر و ساکنانش را تبعید می‌کند. چند هفته‌ی بعد ایرانیان به دست نیروی کوچک تری مرکب از **آتنیان** و پیادگان سنگین اسلحه در **دشت مارتن**، واقع در شمال شرقی آتن شکست می‌خورند.

سال ۴۸۶

داریوش می‌میرد و پسرش **خشایارشا** جانشین او می‌شود.

سال ۴۸۰

خشایارشا بر **تنگه هلسپونت** (**داردanel**) پل می‌زند و با ارتشی عظیم به یونان یورش می‌برد. سرانجام ناوگان یونان و متحدانش، ایران را در خلیج **سالامیس**، واقع در جنوب آتن شکست می‌دهد. خشایارشا به **سارد** باز می‌گردد و ادامه‌ی جنگ را بر عهده‌ی سردارش **مردونیه** می‌گذارد.

سال ۴۷۹

ارتش مردونیه در نزدیکی **پلاته** توسط نیروی متحد یونان شکست می‌خورد؛ ایرانیان موقتاً از حمله به اروپا چشم می‌پوشند.

سال ۴۶۵

خشیارشا به دست گروهی از دسیسه چینان به قتل می رسد و پسرش **اردشیر یکم** جانشین او می شود.

سال ۴۲۴

اردشیر پس از سلطنتی طولانی، کاملاً عادی و بی حادثه می میرد. پس از مبارزه ای شدید بر سر جانشینی اردشیر، **داریوش دوم** شاه می شود.

سال ۴۰۴

داریوش نیز می میرد و پس از مبارزه ای خونین بر سر قدرت، پسرش **اردشیر دوم** به تخت جلوس می کند.

سال ۴۰۱

کوروش کوچک، برادر شاه جدید سر به شورش بر می دارد. کوروش فرماندهی ارتشی بزرگ از جمله هزاران مزدور یونانی را در **کوناکسا** در نزدیکی بابل بر عهده دارد. کوروش در همین نقطه از شاه جدید شکست می خورد و مزدوران یونانی طی عقب نشینی دلخراش و خونینی از آسیا به دریای سیاه می روند.

سال ۳۵۸

اردشیر سوم جانشین پدرش اردشیر دوم می شود.

سال ۳۳۸

یکی از مشاوران شاه به نام **باگوس** او را به قتل می رساند و شاهزاده جوان **آرسس** را جانشین او می سازد. **فیلیپ دوم** پادشاه مقدونیه دولت شهرهای عمده یونان را شکست می دهد و سرور سراسر یونان می شود.

سال ۳۳۶

آرسس به دست باگوس کشته می شود. باگوس فرد گمنامی از خانواده **هخامنشی** را به نام **داریوش سوم** به تخت می نشاند. در یونان، **فیلیپ** به قتل می رسد و پسرش **اسکندر سوم** که بعدها لقب "**بزرگ**" می گیرد، جانشین وی می شود.

سال ۳۳۴

اسکندر از تنگه داردانل عبور می کند و به ایران یورش می برد.

سال ۳۳۱

اسکندر پس از شکست دادن دو ارتش ایران و آزاد کردن مصر، داریوش را در **گوگمل** در نزدیکی رود دجله شکست می دهد. داریوش می گریزد و چند ماه بعد به دست افسران خود کشته می شود.

سال ۳۲۳

اسکندر پس از تکمیل فتوحات خود در ایران به نحو غیرمنتظره ای می میرد. سرداران بزرگ او بی درنگ برای به دست آوردن سهمی از قلمرو با یکدیگر به نبرد می پردازند. در سال ۲۸۰ امپراتوری اسکندر به سه قلمرو بزرگ تقسیم می شود؛ از جمله قلمرو **سلوکیان** که شامل بخش های گسترده ای از امپراتوری کهن ایران است.

سال ۲۳۸

قبایل چادرنشین **پارت**، سلسله ی پادشاهی خود را در ایران گسترش می دهند و در سال ۱۴۱، **پارتیان** به طور کامل در ایران و بین النهرین جانشین سلوکیان می شوند.

ب (بعد از میلاد مسیح:

سال ۲۲۴

آخرین پادشاه پارت (**اشکانی**) سقوط می کند و **سلسله ساسانیان** بر تمام ایران تسلط می یابد.

سال ۶۵۱ – ۶۳۷

سپاهیان **عرب**، ساسانیان را شکست می دهند و دین و آیین **اسلام** را وارد ایران می کنند.

سال ۱۹۴۱ (۱۳۲۰ خورشیدی)

محمد رضا شاه پهلوی، شاه ایران می شود. در دهه ی ۱۳۴۰ خورشیدی، برنامه ی جاه طلبانه ی مدرن سازی را در ایران پیاده می کند و در سال ۱۳۵۰ خورشیدی، **دو هزار و پانصدمین** سالگرد بنیان گذاری شاهنشاهی هخامنشی را بر سر قبر **کوروش بزرگ** جشن می گیرد.

سال ۱۹۷۹ (۱۳۵۷ خورشیدی)

در پی بروز نا آرامی های اجتماعی و مذهبی در ایران، شاه جای خود را به **نظام جمهوری اسلامی** ضد غربی به رهبری **آیت اله خمینی (ره)** می دهد.